

Xoc d'ideologies

Vicenç Villato

Això que estem vivint no és –si més no de moment– un xoc de civilitzacions, una confrontació entre l'Islam i Occident. És, en tot cas, un xoc d'ideologies. És el xoc entre una nova ideologia totalitària, moderna i emergent, que anomenem convencionalment integrisme islàmic, i el pensament democràtic i liberal. És el xoc entre una visió del món que amb penes i treballs ha anat distingint entre església i estat, entre pecat i delictes, entre llei religiosa i llei civil i una altra visió del món que vol que la llei religiosa esdevingui llei civil, que els seus pecats siguin tractats com a delictes i que la divinitat i no la persona –i per tant la raó, el pensament crític i la democràcia– ocupi el centre de la plaça pública.

Això no és Orient contra Occident, entre altres coses perquè en el món d'avui ja no hi ha un aquí i un allà. Fa cent anys es podia viure en la il·lusió de dos mons impermeables, cadascun amb els seus valors propis, sense interferències. Avui, les migracions, Internet i les parabòliques fan que només n'hi ha hagui un, de món. Per tant, això és un debat intern a Orient i un debat intern a Occident. Un debat intern a Orient entre el totalitarisme al qual ens referíem i altres concepcions de les relacions entre religió i política, des de les democràtiques fins als nacionalismes laics. Les caricatures de Mahoma són un instrument del fonamentalisme contra altres posicions polítiques presents en el món islàmic. Però també és un debat intern a Occident.

En el món occidental, hi ha una divisió entre els qui creuen que no podem renunciar a una visió del món democràtica, on és la llei civil la que marca els límits de la llibertat i en què el precepte religiós i la llei civil estan perfectament separades i els qui creuen que aquesta visió s'ha de limitar i retallar en nom del respecte a les creences. Alguns dels qui creuen que el món democràtic ha de capitular davant de les amenaces fonamentalistes –encara que sigui a través de capitulacions parcials– ho fan per por o per pragmatisme. L'experiència històrica ens ensenya que la por i el pragmatisme no han aturat mai els totalitaris, sinó que els han alimentat. D'altres, demanen aquesta capitulació perquè d'una manera o altra simpatitzen amb aquest totalitarisme.

No oblidem que els totalitarismes són un invent occidental i que l'integrisme islàmic és un moviment modern, una resposta a la modernitat. I els totalitarismes, encara que siguin diversos, de vegades s'uneixen i simpatitzen contra un enemic comú, en aquest cas la democràcia dita burgesa, el règim de llibertats. Hi ha gent a Occident que simpatitza amb l'integrisme –més que amb l'Islam!– perquè el veu com l'ariet que ha de destruir un món que li desagrada. Molta gent que fa quinze anys proclamava que la religió és l'opi del poble i que destruïa museus de l'ateisme, ara ha sortit a manifestar-se contra les caricatures de Mahoma en nom del respecte a la religió.

I de ben segur el curs que ha obert un diari ple de caricatures antisemites obtindrà una participació efectiva dels neonazis europeus. Els totalitarismes s'uneixen al vèrtex de la seva confrontació amb la democràcia liberal.

Però també hi ha qui demana la capitulació davant del règim de l'integrisme islàmic des de l'integrisme cristià, o de qualsevol altra religió. Occident ha de treure la religió de l'esfera del poder civil i la va situar en la consciència individual, en la vida familiar i comunitària. En tot el cristianisme s'ha renaixut a aquesta pèrdua de poder i hi ha sectors cristians que veuen en l'ofensiva islàmica una oportunitat per tornar a situar –també a Occident– la llei religiosa al centre de la plaça pública. Paradoxalment, l'integrisme cristià és un aliat objectiu de l'integrisme islàmic.

Com que no és un xoc de civilitzacions, sinó de ideologies, no crec que els qui creiem en la democràcia, en la llibertat i en la separació de l'església

de l'estat, en la diferència entre pecat i delictes, entre el precepte religiós que només obliga els fidels i la llei que ens obliga com a ciutadans, haguem de renunciar a res. No crec que haguem de retallar els nostres principis. Se'ns pot demanar un exercici responsable dels nostres drets, però ni se'ns pot demanar retallar els drets ni aquesta responsabilitat se'ns pot exigir ni es pot incorporar al codi civil. La democràcia no pot capitular. No ja davant de l'Islam –que no és el tema– ni davant del precepte a Orient ni respecte a la civilització musulmana. No crec que capitular davant del totalitarisme. Ni del que ens ve de fora ni del que tenim i hem produït aquí.